

Balanceren tussen topopbrengst en ziektes

De afgelopen eeuw is er veel onderzoek gedaan aan bloembollen. Praktische problemen werden opgelost. Nu de sector op een keerpunt staat waar het gaat om de collectieve financiering van onderzoek, is het goed om nog eens na te gaan wat het onderzoek de praktijk heeft gebracht. In deze serie staat die vraag centraal. Dit keer de oogst, de opbrengst en de ziektes.

Beregenen is voor tulp geen probleem, maar kan in hyacint meer kans op agressief snot geven

Tekst: Arie Dwarswaard
Fotografie: René Faas

Na negen maanden zorg en aandacht komt het er op aan: is de opbrengst goed en treden er geen problemen op met ziek en zeer? Elk jaar weer is dat balanceren op het slappe koord. De tulpenteler wil geen zuur, en rooit daarom het liefst zo vroeg mogelijk. De hyacintenteler vreest agressief snot en spoelt daarom liefst niet. En de lelieteler rooit het liefst bij droog weer, zodat de structuur van de grond niet te zeer achteruit gaat. Het weer en de wensen van afnemers maken dit spel er niet minder makkelijk op. Toch zijn er door het onderzoek de afgelopen jaren wel handvatten aangereikt waarmee de teler zijn voordeel kan doen.

Zo is er tussen 1998 en 2001 bij tulp door PPO en Genetwister onderzocht of het optima-

le rooitijdstip te bepalen zou zijn aan de hand van stoffen in de bol. Van suikers, aminozuren en RNA bleef de laatste als meest interessante over. Aantoonbaar waren veranderingen in het RNA aan het einde van het groeiseizoen en later ook tijdens de bewaring. Toentertijd kreeg dit onderzoek geen vervolg. Misschien kwam dit resultaat net te vroeg. Anno 2015 moet het met de huidige stand van de techniek veel eenvoudiger zijn om op genetisch niveau de rooi-rijpheid te bepalen. De kosten voor genetisch onderzoek zijn immers door sequencetechnieken vele malen lager geworden.

Ook bij andere bolgewassen is onderzoek gedaan naar de relatie tussen het rooitijdstip en het optreden van ziekten. Zo bleek dat vroeg rooien bij *Fritillaria imperialis* minder kans op *Fusarium* in de bollen gaf dan het rooien van een partij waarbij het gewas al is afgestorven. Bij iris was onderzoek naar het rooitijdstip

nodig vanwege de opkomst van virusvrije partijen, die veel later afstierven dan niet-virusvrije partijen. Om toch op tijd te kunnen rooien bleek het afmaaien van het loof een week voor rooien te zorgen voor gezonde bollen. Een groen gewas direct rooien gaf problemen in de bewaring en de broeierij. De overgang tussen groei en rooien bleek dan te abrupt te zijn.

Het lang groen blijven deed zich eind jaren negentig ook voor bij lelie. Vooral als telers er voor kozen om de vuurbestrijding tot ver in het najaar te blijven uitvoeren, bleef het gewas lang groen. Ook hier ontstonden kwaliteitsproblemen bij de bollen in bewaring en bloemeteelt. Door eerder te stoppen met de vuurbestrijding werd een meer natuurlijke afsterving verkregen, waardoor de kans op deze problemen sterk afnam.

SNOT

Begin 21e eeuw dook in toenemende mate een nieuwe vorm van snot op in hyacinten. Bollen liepen helemaal leeg en verspreidden een nog veel indringender geur dan bij het gewone wit-snot. Uit het vele onderzoek dat daarna werd uitgevoerd, bleek onder meer het beregenen van hyacinten tijdens de teelt en het spoelen na het rooien de kans op deze vorm van snot sterk te beïnvloeden. Vervolgonderzoek gaf aan dat niet alleen het rooien er toe deed, maar ook dat er partijverschillen waren, met nieuw keuringsbeleid als gevolg voor partijen werk-bollen.

GROND ALS BASIS

Behalve het product zelf doet ook de grond waarin het product staat er toe. Begin 21e eeuw ging PPO Bloembollen na of er een relatie zou zijn tussen structuurbederf en de wortelontwikkeling. Vastgesteld werd dat vooral structuurbederf door het werken op een perceel onder natte omstandigheden kan leiden tot een minder goed en diep wortelend wortelstelsel. Aan die constatering is ook gerekend. In een artikel uit *BloembollenVisie* van 7 augustus 2003 schrijven Susan van 't Riet en Nathalie Reijers, dat een verdichte bodemlaag op 10 cm leidt tot 20 procent opbrengstderving, en een dichte laag op 20 cm leidt tot 10 procent opbrengstderving. In geld uitgedrukt: bij 10 cm is dat 9.000 euro schade, bij 20 cm is dat 4.500 euro schade. Het uitstellen van het planten van tulpen van begin november naar begin december kost 3,5%, ofwel 3.000 euro. Wachten loont dus.